

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/109/2023
Identifikačné číslo spisu:	3722202163
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:3722202163.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkýň 1/ S. K., narodenej X. K. XXXX, Q. XXX a 2/ S. H., narodenej X. V. XXXX, Q. XXX, obe právne zastúpené HKP Legal, s. r. o., Bratislava, Križkova 9, IČO: 36 727 334, proti žalovanému Tunisair, Tuniská republika, Boulevard Mohamed Bouazizi 2035, identifikačné číslo: TU/199, o zaplatenie 500 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 13C/55/2022, o dovolaní žalobkýň 1/ a 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 26. apríla 2023 sp. zn. 5Co/117/2022, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 26. apríla 2023 sp. zn. 5Co/117/2022 a uznesenie Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 13C/55/2022 z 8. augusta 2022 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením z 8. augusta 2022 č. k. 13C/55/2022 - 15 konanie zastavil a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Vykonaným dokazovaním zistil, že žalobkyne sa 5. augusta 2019 prostredníctvom charterového letu č. TU 7231 prevádzkovaného žalovaným prepravovali z Medzinárodného letiska M. R. Štefánika, Slovenská republika (BTS) na Letisko Monastir v Tuniskej republike (MIR) a vzdialenosť letu je 1.470 km. Odlet ako aj prilet letu č. TU 7231 z 5. augusta 2019 meškal viac ako 8 hodín oproti plánovanému času, keď let č. TU 7231 z 5. augusta 2019 mal plánovaný odlet na MIR o 17:15 hod., pričom skutočný čas odletu bol približne o 02:45 hod. nasledujúceho dňa. Mal za nepochybné, že žalobkyne sa domáhali náhrady škody titulom meškania v leteckej doprave voči leteckej spoločnosti Tunisair, ktorá zabezpečila a realizovala leteckú dopravu 5. augusta 2019 o 17:15 hod. z Bratislavy do Monastiru. Uviedol, že žalovaným je zahraničná letecká spoločnosť so sídlom v Tunisku, preto sa najskôr zaoberal otázkou, či je v jeho právomoci vo veci konať a rozhodnúť. Dospel k záveru, že predmet konania ako aj absencia dohody sporových strán o určení súdu na riešenie sporov vylučuje pri posudzovaní právomoci aplikáciu čl. 18 ods. 1, čl. 21 ods. 2 a čl. 24 a 25 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, kedy si súd založí právomoc napriek tomu, že žalovaný má sídlo mimo Európskej únie (článok 6 ods. 1 Nariadenia č. 1215/2012). Pri posudzovaní právomoci vychádzal z Dohovoru o zjednotení niektorých pravidiel pre

medzinárodnú leteckú dopravu oznámeného v Zbierke zákonov pod č. 544/2003 Z. z. (ďalej len „Montrealský dohovor“). Súd prvej inštancie na posúdenie svojej právomoci konať v danej veci aplikoval článok 33 Montrealského dohovoru, založený na zásade miesta sídla dopravcu, pričom miesto sídla dopravcu je Boulevard Mohamed Bouazizi, Charguia 1/ 2035 Tunis Carthage, Tunisko. S poukazom na čl. 33 ods. 1 Montrealského dohovoru dospel k záveru, že nie je možné aby bola daná právomoc slovenského súdu, ako súdu určeného podľa bydliska žalobkýň, resp. cestujúcich, nakoľko žalovaný ako letecký dopravca zabezpečujúci a vykonávajúci leteckú dopravu má sídlo v Tunisku. Na základe uvedeného dospel k záveru, že nemá právomoc vo veci konať a rozhodnúť, preto konanie zastavil v zmysle § 9 CSP v spojení s § 161 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). O trovách konania rozhodol súd podľa § 256 CSP.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobkýň 1/ a 2/ uznesením z 26. apríla 2023 sp. zn. 5Co/117/2022 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil; žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa nestotožnil s odvolacou námietkou žalobkýň, že nimi uplatnený nárok nie je nárokom na náhradu škody, nakoľko ustanovenia Montrealského dohovoru upravujú podmienky domáhania sa odškodnenia, resp. náhrady škody titulom meškania leteckej dopravy vo vzťahu k spoločnosti, ktorá zabezpečovala a realizovala leteckú dopravu. Odvolací súd mal za to, že v danej veci je potrebné pri určení právomoci súdu vychádzať z Montrealského dohovoru a nemožno aplikovať Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady EÚ č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Brusel I), ktoré vo svojom čl. 71 ods. 1 ustanovuje, že toto nariadenie nemá vplyv na dohovory, ktorých sú členské štáty zmluvnými stranami a ktoré upravujú právomoc alebo uznávanie a výkon rozsudkov v špecifických veciach, ako je to v prípade Montrealského dohovoru, ktorý možno použiť v prípade náhrady škody od dopravcov zodpovedných za škodu vyplývajúcu z omeškania v leteckej doprave. Mal za nepochybné, že žalobkyne sa domáhajú náhrady škody titulom meškania v leteckej doprave voči leteckej spoločnosti Tunisair (letecký dopravca) so sídlom v Tunisku, ktorý realizoval leteckú dopravu. Z ustanovení Montrealského dohovoru obsiahnutých v jeho tretej kapitole pod názvom Zodpovednosť dopravcu a rozsah náhrady škody vyplýva, že tieto upravujú podmienky, za ktorých môžu cestujúci domáhajúci sa škody vzniknutej z dôvodu meškania podať žalobu o náhradu škody proti leteckým dopravcom. Uviedol, že s poukazom na ustanovenia článkov 19, 22 a 29 Montrealského dohovoru, ktoré upravujú podmienky, za ktorých môžu cestujúci v leteckej doprave podať žalobu na náhradu škodu od leteckých dopravcov zodpovedných za meškanie letu, žalobkyne si uplatnili nárok na náhradu škody titulom meškania v leteckej doprave voči samotnému leteckému dopravcovi Tunisair, ktorý v zmysle ustanovení Montrealského dohovoru zodpovedá ako letecký dopravca za škody spôsobené cestujúcim meškaním v leteckej doprave. Bol názoru, že pri určovaní právomoci súdu na posúdenie náhrady škody spôsobenej v leteckej doprave bolo nevyhnutné postupovať v zmysle ustanovení Montrealského dohovoru, ktorý v čl. 33 ods. 1 stanovuje štyri súdy, z ktorých si žalobca môže vybrať v prípade, že chce podať žalobu o náhradu škody. S poukazom na čl. 33 ods. 1 Montrealského dohovoru nie je možné, s využitím žiadnej možnosti, ktorú na určenie právomoci súdu konať dáva Montrealský dohovor, dospieť k záveru, že by bola daná právomoc slovenského súdu, ako súdu určeného podľa bydliska žalobkýň, resp. cestujúcich, nakoľko žalovaný ako letecký dopravca zabezpečujúci a vykonávajúci leteckú dopravu má sídlo v Tunisku (Boulevard Mohamed Bouazizi, Charguia 1/ 2035 Tunis Carthage, Tunisko). Nesúhlasil s odvolacou námietkou žalobkýň, že právomoc súdu mala byť určená podľa miesta ich bydliska v zmysle oddielu 4, čl. 18 ods. 1 Nariadenia Brusel I, nakoľko žalobkyne žalovali leteckého dopravcu zabezpečujúceho leteckú prepravu, ktorý v zmysle Montrealského dohovoru zodpovedá za škody vzniknuté v leteckej doprave z dôvodu meškania a v uvedenom prípade tak nebolo možné pri určení právomoci súdu vychádzať podľa miesta ich bydliska, ale bolo potrebné v zmysle čl. 33 ods. 1 Montrealského dohovoru aplikovať kritérium miesta sídla leteckého dopravcu Tunisair, a to je v danom prípade Tunisko. Odvolací súd sa v plnej miere stotožnil s konštatovaním súdu prvej inštancie, ktorý uzavrel, že posúdenie nároku na náhradu škody titulom meškanie v leteckej doprave v tomto prípade nespadá do právomoci súdov Slovenskej republiky. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobkyne 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolateľky“) dovolanie s tým, že súdy im nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) a tiež, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP). Namietali arbitrárnosť rozhodnutí súdov nižších inšancií, ktoré v danom prípade postupovali podľa Montrealského dohovoru a neaplikovali Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady EÚ č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Brusel I). Takýmto postupom súdy nastolili právnu neistotu a svojvôľu v oblasti aplikácie Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady EÚ č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Brusel I). Vytkli odvolaciemu súdu nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť jeho rozhodnutia, keď z odôvodnenia jeho rozhodnutia nie je možné zistiť, prečo považoval ich nároky za nároky škodové a bez ďalšieho prezumoval, že nimi uplatňované nároky sú škodovými nárokmi. Boli názoru, že na nimi uplatnené nároky (náhrady) podľa čl. 7 ods. 1 písm. a) nariadenia sú nárokmi „sui generis“, ktoré sú upravené výlučne v nariadení. Uviedli, že v prípade náhrad podľa čl. 7 ods. 1 písm. a) Nariadenia sa jednoznačne nejedná o nároky na náhradu škody, nakoľko samotné Nariadenie nepoužíva pojem „škoda“. Trvali na tom, že príslušnosť súdu je nutné posudzovať v zmysle oddielu 4 článku 18 ods. 1 Nariadenia. Žalobkyne ďalej uviedli, že právna otázka, či „sa v prípade náhrad podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenia jedná o nárok na náhradu škody a teda či je možné na náhrady podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenia aplikovať ustanovenia Montrealského dohovoru, ktoré sa týkajú náhrady škody pri leteckej preprave“, nebola doposiaľ predmetom rozhodovania odvolacieho súdu. Navrhli, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inšancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Žalobkyne vyvodzujú prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietali arbitrárnosť rozhodnutí súdov nižších inštancií, ktoré svojvoľne postupovali pri aplikácii Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady EÚ č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Brusel I).

13. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

14. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

15. Civilné sporové konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie. K základným právam strany sporu, obsiahnutým v práve na spravodlivý proces, patrí i právo na uvedenie dostatočných dôvodov, na ktorých je rozhodnutie založené. V súvislosti s riadnym odôvodnením je potrebné uviesť, že vychádzajúc z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (o. i. veci G. R. proti Š., rozsudok z 21. októbra 1999 týkajúci sa sťažnosti č. 30544/96, R. T. proti Š., rozsudok z 9. decembra 1994, týkajúci sa sťažnosti č. 18390/91, V. D. H. proti H., rozsudok z 19. apríla 1994, týkajúci sa sťažnosti č. 16034/90), judikatúry Ústavného súdu SR (I. ÚS 226/03 z 12. mája 2004, III. ÚS 209/04 z 23. júna 2004, III. ÚS 95/06 z 15. marca 2006, sp. zn. III. ÚS 260/06 z 23. augusta 2006, sp. zn. III. ÚS 36/2010 zo 4. mája 2010, sp. zn. I. ÚS 114/08 z 12. júna 2008), nie je nutné, aby na každú žalobnú námietku bola daná súdom podrobná odpoveď a rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzovaný s ohľadom na okolnosti každého prípadu, ak však súd v odôvodnení nereaguje na zásadnú, relevantnú námietku, súvisiacu s predmetom súdnej ochrany prednesenú (v tomto prípade) žalobkyňami, je potrebné tento nedostatok považovať za prejav arbitrárnosti (svojvoľnosti).

16. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo (čl. 2 ods. 2 Základných princípov CSP). K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty neoddeliteľne patrí princíp právnej istoty, ktorého neopomenuteľným komponentom je nielen predvídateľnosť práva, ale taktiež i legitímna predvídateľnosť postupov orgánov verejnej moci v súlade s právom a zákonom stanovenými požiadavkami. Táto predvídateľnosť postupov orgánov verejnej moci je vyjadrením maxima, na základe ktorého sa možno v demokratickom právnom štáte spoľahnúť na to, že vo svojej dôvere v platné právo nikto, t. j. fyzická či právnická osoba, nebude sklamaná. Len takto predvídateľné správanie naplňa v praxi fungovanie materiálne chápaného demokratického právneho štátu a vylučuje priestor pre prípadnú svojvôľu. Obsah čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, v zmysle ktorého štátnu moc možno uplatniť len v prípadoch, medziach a spôsobmi, ktoré stanoví zákon, nemožno totiž chápať ako voľnú úvahu štátnych orgánov, či tak učinia alebo nie, ale naopak ako povinnosť uplatňovať túto moc (zákonom stanoveným spôsobom) tam, kde je to nevyhnutné, pretože podriadenie štátnej moci v oboch týchto smeroch zvrchovanosti zákona tvorí základ právneho štátu.

17. Zásada *iura novit curia* („súd pozná právo“) neznamena len to, že súd pozná právo, ale aj to, že si je zároveň vedomý účinkov, ktoré právo v podobe, v ktorej ho súd aplikuje, vyvoláva vo vzťahu k procesnoprávnemu alebo hmotnoprávnemu postaveniu nositeľa práva na súdnu ochranu svojich práv (napr. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 59/00 z 20. decembra 2001). Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). Zákonom stanovená možnosť štátneho orgánu rozhodnúť voľnou úvahou nemôže znamenať ničím nelimitovanú a vecne nepreskúmateľnú svojvôľu. Takáto svojvôľa by totiž bola v rozpore s princípom právneho štátu, keďže vo svojich dôsledkoch by znamenala nepredvídateľnosť rozhodovania štátneho orgánu, a teda ústavne neprípustnú mieru právnej neistoty (II. ÚS 117/2011).

18. Podľa čl. 19 Dohovoru o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú dopravu (ďalej len „montrealský dohovor“) dopravca je zodpovedný za škodu spôsobenú omeškaním v leteckej preprave cestujúcich, batožiny alebo nákladu. Dopravca však nie je zodpovedný za škodu spôsobenú omeškaním, ak dokáže, že on, jeho pracovníci a agenti vykonali všetky opatrenia, ktoré môžu byť odôvodnene požadované na zabránenie škody, alebo že z jeho alebo ich strany nebolo možné vykonať takéto opatrenia.

19. Podľa čl. 33 ods. Montrealského dohovoru žaloba na náhradu škody musí byť podaná podľa voľby žalobcu na území jedného zo zmluvných štátov, buď na súde v mieste sídla dopravcu alebo v mieste jeho hlavného miesta podnikania, alebo tam, kde má obchodné miesto, v ktorom bola uzavretá zmluva o preprave, alebo na súde v mieste určenia.

20. Podľa čl. 3 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 z 11. februára 2004, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá systému náhrad a pomoci cestujúcim pri odmietnutí nástupu do lietadla, v prípade zrušenia alebo veľkého meškania letov (ďalej len „Nariadenie č. 261/2004“) toto nariadenie sa uplatňuje: (a) pri cestujúcich odlietajúcich z letiska umiestneného na území členského štátu, ktorý podlieha ustanoveniam zmluvy.

21. Podľa čl. 6 ods. 1 Nariadenia č. 261/2004 keď prevádzkujúci letecký dopravca odôvodnene očakáva, že let bude mať meškanie voči plánovanému času odletu: (a) dve hodiny alebo viac v prípade

letov do vzdialenosti 1500 km alebo menej; alebo (b) tri hodiny alebo viac v prípade všetkých letov v rámci spoločenstva nad 1500 km a všetkých ostatných letov od 1500 km do 3500 km; alebo 6 (c) štyri hodiny alebo viac v prípade letov, ktoré nespádajú pod písmená a) alebo b), prevádzkujúci letecký dopravca cestujúcim ponúkne: (i) pomoc bližšie určenú v článku 9 ods. 1 písm. a) a článku 9 ods. 2; a (ii) keď sa odôvodnene očakáva, že čas odletu bude aspoň deň po pôvodne oznámenom čase odletu, pomoc podľa článku 9 ods. 1 písm. b) a článku 9 ods. 1 písm. c); a (iii) keď je meškanie aspoň päť hodín, pomoc podľa článku 8 ods. 1 písm. a).

22. Podľa čl. 7 ods. 1 písm. a) Nariadenia č. 261/2004 keď sa uvádza odkaz na tento článok, cestujúci dostanú náhradu v nasledovnej výške: (a) 250 eur v prípade všetkých letov na vzdialenosť 1500 km alebo menej.

23. Podľa § 37a písm. c) zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, právomoc slovenského súdu je daná aj vo veciach týkajúcich sa spotrebiteľských zmlúv, ak je žalobcom spotrebiteľ, ktorý má bydlisko alebo sídlo na území Slovenskej republiky.

20. V posudzovanom prípade obsah spisu dáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odvolací súd v odôvodnení uviedol, že pri určovaní právomoci súdu na posúdenie náhrady škody spôsobenej v leteckej doprave bolo nevyhnutné postupovať v zmysle ustanovení Montrealského dohovoru, ktorý v čl. 33 ods. 1 stanovuje štyri sudy, z ktorých si žalobca môže vybrať v prípade, že chce podať žalobu o náhradu škody. Konštatoval, že žalobkyne sa domáhajú náhrady škody titulom meškania v leteckej doprave voči leteckej spoločnosti Tunisair (letecký dopravca) so sídlom v Tunisku, ktorý realizoval leteckú dopravu. Z ustanovení Montrealského dohovoru obsiahnutých v jeho tretej kapitole pod názvom Zodpovednosť dopravcu a rozsah náhrady škody vyplýva, že tieto upravujú podmienky, za ktorých môžu cestujúci domáhajúci sa škody vzniknutej z dôvodu meškania podať žalobu o náhradu škody proti leteckým dopravcom. Odvolací súd uzavrel, že žalobkyne žalovali leteckého dopravcu zabezpečujúceho leteckú prepravu, ktorý v zmysle Montrealského dohovoru zodpovedá za škody vzniknuté v leteckej doprave z dôvodu meškania a v uvedenom prípade tak nebolo možné pri určení právomoci súdu vychádzať podľa miesta ich bydliska, ale bolo potrebné v zmysle čl. 33 ods. 1 Montrealského dohovoru aplikovať kritérium miesta sídla leteckého dopravcu Tunisair, a to je v danom prípade Tunisko.

21. Dôvody, ktoré viedli odvolací súd k takému rozhodnutiu, sú však výsledkom svojvoľného (arbitrárneho) výkladu a aplikácie práva, keď v odpovedi na žalobkyňami nastolenú odvolaciu námietku týkajúcu sa náhrady podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenia a nemožnosti aplikovania ustanovenia Montrealského dohovoru, ktoré sa týkajú náhrady škody pri leteckej preprave, odvolací súd argumentoval tým, že odvolateľky sa domáhali náhrady škody a preto bolo potrebné aplikovať Montrealský dohovor. Podľa názoru dovolacieho súdu uvedené závery pôsobia pomerne zmätočne a vnútorne rozporne.

22. Dovolací súd poznamenáva, že žalobkyne v priebehu celého konania zdôrazňovali, že sa domáhajú náhrad podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenia a nie náhrady škody a napriek tomu sudy nižších inštancií bez ďalšieho vychádzali zo skutočnosti, že sa domáhajú náhrady škody a aplikovali Montrealský dohovor.

23. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP môže zakladať arbitrárnosť právneho posúdenia, lebo podľa judikatúry ústavného súdu je požiadavka riadneho odôvodnenia rozhodnutia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodovania súdov a vylúčiť ľubovôľu, lebo len vecne správne (zákonu celkom zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie napĺňa ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“, ústavné kritériá vyplývajúce preň z ústavy a dohovoru. Z doterajšej judikatúry najvyššieho súdu vyplýva, že vo výnimočných prípadoch aj arbitrárnosť právneho posúdenia vecí súdmi nižších inštancií môže odôvodňovať prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (viď rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/5/2019, 4Cdo/6/2019, 4Cdo/250/2020).

24. Tým, že súdy nižších inšancií zvolili (svojvoľný) výklad príslušných právnych noriem v rozpore s ich účelom a zmyslom, porušili právo dovolateľiek na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z tohto dôvodu je dovolanie žalobkyní procesne prípustné podľa § 420 písm. f) CSP a dôvodne namietajú nimi uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože týmto nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu bolo znemožnené realizovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

25. Ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/69/2021, 8Cdo/70/2017). Dovolací súd preto ani v tomto prípade neposudzoval dovolanie z hľadiska opodstatnenosti argumentácie v spojitosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

26. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomocí patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

27. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom odvolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

28. Nad rámec dovolacieho konania dovolací súd uvádza, že Súdny dvor Európskej únie vo svojom rozsudku z 22. novembra 2012 vo veci Joan Cuadrench Moré proti Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV C-139/2011 (bod 28) konštatoval, že náhrada podľa čl. 7 nariadenia č. 261/2004 nepatrí do pôsobnosti Váršavského a Montrealského dohovoru (pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. októbra 2012, Nelson a i., C-581/10 a C-629/10, bod 55)

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.